

Asia: VN/23928/2023

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi ympäristönsuojelulain ja jätelain 118 §:n muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Olisiko biokaasulaitosten osalta nykytilanne ehdotettua sääntelyä parempi ja selkeämpi, jos ohjeistuksella varmistettaisiin, että sääntelyä sovellettaisiin samalla tavalla kaikissa kunnissa? Olisiko siis parempi, että biokaasulaitoksilta edellytettäisiin aina ympäristölupaa, eikä biokaasulaitoksen menettely vaikuttaisi eläinsuojaan menettelyihin?

-

Olisi myös mahdollista säätää niin, että biokaasulaitokset olisivat aina lupamenettelyssä ja ilmoituksenvarainen eläinsuoja olisi yhdessä biokaasulaitoksen kanssa aina kunnan lupamenettelyssä silloin, kun laitoksen käsittelymäärä on alle 20 000 tonnia vuodessa. Menettely ei siis riippuisi siitä, käsitelläänkö eläinsuojan biokaasulaitoksessa vain oman tilan syötteitä vai tuodaanko niitä myös muualta. Mitä mieltä olette tästä sääntelyvaihtoehdosta?

-

Hallituksen esityksen perusteluiden mukaan: ”Jos biokaasulaitos kuuluu hyvin pienelle eläinsuojalle, jolta ei edellytetä ilmoitusmenettelyä, olisi biokaasulaitoksesta tehtävä oma ilmoituksensa.” Pitäisikö näiden eläinsuojien biokaasulaitosten olla lupamenettelyssä vai voidaanko ne käsitellä ilmoituksella? Niiden yhteydessä oleviin, ilmoituksenvaraisuus-kynnyksen alle jääviin eläinsuojiin ei sovelleta eläinsuoja-asetusta.

-

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Ympäristöministeriö on pyytänyt Pirkanmaan ELY-keskukselta lausuntoa

hallituksen esityksestä ympäristönsuojelulain ja jätelain 118 §:n muuttamisesta sekä siihen liittyvät asetusmuutoksista.

Hallituksen esityksellä kiellettäisiin lumen kaataminen mereen hallitusohjelman kirjauksen mukaan, selvennettäisiin upottamis- ja hylkäämiskieltoa, pantaisiin täytäntöön teollisuuspäästädirektiivin muutokset koskien vedyn tuotantoa sekä jätteen kaasutusta ja pyrolyysiä sekä muutettaisiin

eläinsuojien biokaasulaitosten menettelyitä.

Pirkanmaan ELY-keskus lausuu asiassa biokaasulaitoksiin kohdistuvista muutoksista.

Pirkanmaan ELY-keskus katsoo, että kokonaisuudessaan toteutuessaan hallituksen esityksen mukaiset muutokset biokaasulaitoksia koskevassa päätöksenteossa lisäisivät haitallisten ympäristövaikutusten riskiä ja lisäisivät myös eri viranomaistahojen taakkaa.

Toimivaltaisen viranomaisen on ympäristönsuojelulain (2014/527)115 a §:ssä tarkoitetun ilmoituksen johdosta annettava ilmoituspäätös. Ilmoitus on jätettävä viimeistään 120 päivää ennen toiminnan suunniteltua aloittamista. Ilmoitusmenettelyn osalta ympäristönsuojelulaissa säädetään lisäksi, että jos viranomainen ei ole antanut päätöstä 120 vrk määräajan kuluessa, toiminnan voi aloittaa omalla vastuulla.

Ilmoitusmenettelyssä hakemuksessa edellytettävät tiedot (YSA 2014/713, 2 luku) vastaavat pääpiirteissään ympäristölupahakemuksessa vaadittavia tietoja. Jos ilmoitus on puutteellinen, sitä voi täydentää ympäristölupaprosessista poiketen vain yhden kerran viranomaisen asettamassa määräajassa. Jos ilmoitusta ei täydennetä asetetussa määräajassa tai ilmoitus on edelleen puutteellinen täydentämisen jälkeen, ilmoitus jätetään tutkimatta eikä toimintaa saa aloittaa. Toiminnanharjoittaja voi tarvittaessa jättää uuden, edelleen täydennetyn ilmoituksen viranomaiselle, jolloin 120 vuorokauden määräaika alkaa kulua alusta.

Pirkanmaan ELY-keskuksen näkemyksen mukaan mm. edellä mainituista syistä eläinsuojien ilmoituspäätöksiä tehdään nykyisellään herkästi puutteellistenkin tietojen varassa eikä tapauskohtaiseen päätösharkintaan ja yksityiskohtaisen päätöksen laatimiseen jää riittävästi aikaa. Puutteelliset päätökset johtavat ympäristövaikutusten riskin kasvuun. Esityksen mukaisten biokaasulaitosten siirtyminen ilmoitusmenettelyyn lisännee näitä kielteisiä vaikutuksia. Yleisen edun valvojina toimivien ELY-keskusten sekä muutoksenhakutuomioistuimina toimivien hallinto-oikeuksien hallinnolliseen taakkaan puutteellisista tai virheellisistä päätöksistä tehtävät muutoksenhaut tuovat merkittävää lisäkuormitusta yleistyessään.

Esitetty toteutusperiaate, jonka mukaan eläinsuoja ja biokaasulaitos olisivat saman viranomaisen yhdessä menettelyssä useampien eri menettelyiden sijasta, on Pirkanmaan ELY-keskuksen näkemyksen mukaan sinällään kannatettava. Toimintakokonaisuuden ympäristöluvan-/ ilmoituksenvaraisuuden määräytyminen biokaasulaitoksen käyttämien syötteiden alkuperän mukaan syötteiden laadun tai laitoksen kapasiteetin sijasta vaikuttaa kuitenkin peri-aatteelle, joka lisää epäselvyyksien ja tulkintavaikeuksien määrää käsittelyissä.

Esityksen mukaan biokaasulaitoksen perustaminen ilmoituksenvaraisen eläinsuojan yhteyteen edellyttäisi eläinsuojan ilmoituksen muutosta. Biokaasulaitokselta ei siis lähtökohtaisesti

edellyttäisi omaa, erillistä ilmoitusta. Tilan ulkopuolelta tuotuja syötteitä käsittelevien, ympäristöluvanvaraisten biokaasulaitosten yhteydessä sijaitsevat ilmoituksenvaraiset eläinsuojat taas siirrettäisiin kunnan ympäristölupamenettelyyn, sillä ilmoituksenvaraisen eläinsuojan yhteyteen perustettava biokaasulaitos, jossa käsiteltäisiin eläin-suojan ulkopuolelta tuotavia syötteitä, olisi edelleen ympäristöluvanvarainen. Eläinsuojien ilmoitusmenettelyissä on Pirkanmaan ELY-keskuksen kokemuksen mukaan esiintynyt runsaasti tulkintavaikeuksia ja -virheitä ympäristöluvan-/ ilmoituksenvaraisuuden ja viranomaisten välisten toimivaltarajojen suhteen. Menettelyjen määräytymisen tulisi olla yksiselitteistä.

Edellä mainitun lisäksi Pirkanmaan ELY-keskus katsoo, että biokaasulaitoksessa käytettävien syötteiden alkuperän määrittely on esitetty tulkinnanvaraisesti ja muuttuneeseen maatalouden toimintakulttuuriin nähden huonosti istuen.

Kotieläintalous nykyisellään on rakennemuutoksen seurauksena vahvasti eriytynyt maataloudesta. Useat tilat ovat yhtiöittäneet eläinsuojatoiminnan erilleen maataloustoiminnastaan, jolloin pelkkä eläinsuojatoiminta on yhtiön omistusta ja maataloustoiminta esimerkiksi maatalousyhtymän hallinnassa. Toisaalta eläinsuojan toiminnanharjoittajalla ja/tai sen osakkailta voi olla useitakin eläinsuojia (samalla kiinteistöllä, naapurikiinteistöllä tai kauempana), jotka toimivat erillisten ilmoitus- tai ympäristölupien nojalla. Termien ”oma tila” tai ”oma eläinsuoja” sijaan hallinnollisissa julkaisuissa, esityksissä ja säädösteksteissä tulisi esittää selkeästi, että ilmoituspäätöksen nojalla käsiteltävän lannan tulee olla ko. eläinsuojassa muodostunutta. Myös muiden maa- ja metsätalouden syötteiden alkuperän osalta määrittelyä tulee täsmentää. Edellä mainitut täsmennykset ovat välttämättömiä ”tilan” ulko-puolelta tuotavien syötteiden johdonmukaisen määrittämisen varmistamiseksi ja tulkinnanvaraisuuksien karsimiseksi, ja jotta yksiselitteinen rajan-veto esitetyn mukaiselle kunnan ympäristölupamenettelyyn ja ilmoitusmenettelyyn välille mahdollistuu.

Johtopäätöksenä Pirkanmaan ELY-keskus katsoo, että ilmoituksenvaraisen eläinsuojan yhteyteen perustettavien biokaasulaitosten tulisi jatkossakin olla ympäristöluvanvaraisia. Toimintaan liittyvän ilmoituksenvaraisen eläinsuojan päätöksen muuttaminen tai mahdollinen luvanvaraisuus tulisi ratkaista tapauskohtaisesti. Vaikka biokaasulaitokset ovat usein ammattimaisten valmistajien pakettiratkaisuja, joiden toiminnassa ei ole merkittävää tapauskohtaista vaihtelua, poikkeuksiakin on. Lisäksi esimerkiksi yleisesti eläinsuojien biokaasulaitosten mädätysjäännöksen separointi vaikuttaa varastoitavien nestemäisten ja kuivien jakeiden edellytettäviin varastointitilavuuksiin, jolloin eläinsuojatoiminnan olemassa olevat eri jakeiden asianmukaiset varastotilat saattavat osoittautua riittämättömiksi.

Kommentoitavassa hallituksen esityksessäkin todetaan, että ilmoitus- ja lupamenettely poikkeavat toisistaan kuitenkin hyvin vähän. Ilmoitusmenettelyn eduksi esityksessä on mainittu sille asetettu 120 vuorokauden määräaika. Biokaasulaitosten käsittelyn lupamenettelyssä ei kuitenkaan todeta pää-sääntöisesti kestäneen merkittävästi kauemmin.

Viittaus lannoitelakiin

Ympäristönsuojelulain 32 §:ään tehtäisiin teknisluonteiset säädösviittaukseen ja terminologiaan liittyvät korjaukset. Viittaus lannoitevalmistelakiin korvattaisiin viittauksella lannoitelakiin (711/2022), jolla lannoitevalmistelaki on kumottu. Lannoitelaki on tullut voimaan 16.7.2022.

Ehdotettu korjaus on aiheellinen. Vastaava korjaus tulee viipymättä tehdä myös niin sanotun nitraattiasetuksen (Valtioneuvoston asetus eräiden maa- ja puutarhataloudesta peräisin olevien päästöjen rajoittamisesta 1250/2014) 2 §:ään.

Karppela Maria-Pia
Pirkanmaan ELY-keskus - Asia on käsitelty Pirkanmaan ELY-keskuksen
ympäristö ja luonnonvarat -vastuualueen ympäristönsuojeluyksikössä.